

S. Skrylnyk, Cand. Phil. Sci., Assistant Professor
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

Neologizations in Literary Translation

The essay studies the main ways and routes of neologizing in literary translation. The author singles out the core reasons of neologization of a target speech alongside with its pragmatic implications. The author substantiates the premise that the target text enriches its lexical and pragmatic fabric due to loan translation and copying lexical-semantic and lexical-syntactic structures.

Keywords: *neologizations, convergence, metaphorization, associative range, semantic fabric.*

УДК 811.161.2: 81'27

А. Б. Слюсарчик, студ.
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

МЕТАФОРА В УКРАЇНОМОВНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСАХ

У статті на матеріалі україномовних європейських інтернет-ресурсів ВВС Україна та радіо "Свобода" розглядається метафора та її функціональне навантаження у медійному тексті. Аналізується природа метафоричного перенесення та її особливості у контексті ЗМІ як засобу впливу на масову аудиторію. Також у статті окреслено характерні відмінності у подачі матеріалу залежно від мовної політики медіа ресурсу.

Ключові слова: *медіатекст, метафора, інтернет-ресурс, функція, вплив.*

Об'єктом нашого дослідження є метафора, її структура та функціональне навантаження в інформаційних текстах. Джерельною базою обрано такі україномовні європейські інтернет-видання, як ВВС Україна та радіо "Свобода".

Метою дослідження було з'ясувати активність метафор різних типів та визначити їхні функції в україномовних текстах європейських медіаресурсів.

Н.Д. Арутюнова тлумачить метафору як ключ до розуміння процесів мислення, пізнання та осмислення об'єктивної дійсності, а зростання теоретичного інтересу до метафори пояснюється її стрімким поширенням в текстах різних функціональних стилів та жанрів [4]. Сучасні дослідження засвідчують, що метафора задіяна на

всіх етапах пізнавально-мовленнєвої діяльності людини, спрямована на її структурування та забезпечення мовними ресурсами.

Метафора у сфері масмедіа є засобом увиразнення певної концептуальної системи, авторської свідомості та інтенцій. Беручи до уваги факт тиражування такої системи, можна говорити про її вплив на світосприйняття масової аудиторії. С.І. Сметаніна пропонує розглядати метафору в ЗМІ скоріше як *спосіб мислення та сприйняття світу*, а не лише як засіб зображення. За характером, смисловою та соціальною спрямованістю метафори можна пізнати менталітет самого соціуму. За семантикою метафор можна вивчати політичну і соціальну історію країни, за їх поширеністю скласти певне враження про ситуацію, в якій вона була створена [3].

Отже, у медійних текстах метафоричні конструкції допомагають створити живу картину світу, а також роблять медіатекст більш насиченим, динамічним, а, отже, і цікавим. У науковій практиці метафору відносять до явищ, що постійно змінюються та розвиваються. Вона має властивість відображати особливості міфологічної свідомості певного суспільства та одночасно давати влучну характеристику конкретного історичного періоду. Метафора репрезентує різні фрагменти загальної картини світу, стан суспільства, а також процеси, що в ньому відбуваються.

За визначенням І.М. Тупіциною і О.Ю. Скороходової, з погляду стратегії побудови тексту, метафора є універсальним засобом впливу на адресата [5]. Крім **інформативної**, метафора виконує ще й **прагматичну** функцію: впливає на погляди та переконання, викликає певні реакції на емоційному рівні у того, хто сприймає інформацію.

Беручи до уваги саме прагматичний аспект, нам було цікаво дослідити те, як метафоричні перенесення вводяться в медіатекст, та простежити їх функціональне навантаження у контексті впливу, додаткової експресії та виразності.

Номінативна метафора, за Н.Д. Арутюновою [4], функціонує у сфері називання предметів дійсності: "...країна брехунів...", "...всєукраїнський лєнінопад...", "...цінова катастрофа...", "...імперська пуповина...", "...агресія Путіна...", "...луганський престол...", "атаман казачої національної гвардії...", "...ретранслятор брехні..." (про ЗМІ) ["Свобода"].

Концептуальна функція, за О.О. Опаріною [2], полягає у здатності формувати нові концепти, виходячи із уже сформованих та доступних понять: *"...Ідеолог відродження козацтва навіть втратив контроль над власною "ставкою" – містом Антрацит!", "...чи годиться Україні грузинський шлях...", "...Росія занурюється в нову Холодну війну...", "...прибульці з бандерівського міста..." ["Свобода"]; "... "Блакитні каски" працювали скрізь: в Європі, в Азії, в Америці і в Африці..." ["ВВС"].*

Моделююча функція за Дж. Локаффом, М. Джонсоном [цит. за: 4] реалізується, коли метафора розглядається як важливий засіб репрезентації та осмислення дійсності, формування картини світу: *"...гарант збереження "ЛНР" як "сірої зони", "...єдина країна, якій може загрозувати "кримський плацдарм" – це Україна", "...людський капітал...", "...російська інформаційна армія не сильно відрізняється від радянської...", "...пам'ятник Шептицькому у Львові: гібридна війна на теренах Галичини...", "...Російські слідчі органи продовжують ліпити з українців терористів..." ["Свобода"]; "... Фірташ і є однією з таких можливостей, оскільки він знає багато цікавого – і про "Газпром", і про внутрішні відносини у (російській) верхівці...", "...за словами політолога, олігархи опинилися "між молотом Америки і ковалом Росії", а арешт одного з них став "ударом по всьому олігархічному класу", який може знаменувати "завершення епохи олігархічного розвитку України..." ["ВВС"].*

Гносеологічна функція зазвичай реалізується за допомогою когнітивної метафори, що формує сферу вторинних предикатів, означень і дієслів: *"...півострів відчайдушно вірить...", "...горе обвивало країну – від Калінінграда до Владивостока...", "...чого хотів Крим..." ["Свобода"]; "...у цей гострий момент Штати не хочуть і не можуть взяти участь у ситуації по-військовому..." ["ВВС"].*

Пізнавальна (евристична) функція дозволяє осмислити новий об'єкт дослідження, спираючись на знання про інші, вже відомі типи об'єктів: *"...не все так просто з грузинськими реформами...", "...цар в Москві хороший, а місцеві бояри в Криму – по-*

гані...", "Крим – це спроба Кремля бути схожим поведінкою на Радянський Союз ...", "...Путін, якщо вірити кремлівській пропаганді, найкращий із вождів, що увібрив у себе мудрість Леніна, "міцну руку" Сталіна, веселість Хрущова і добродушність Брежнєва...", "...захист півострова від злісних бандерівців..." ["Свобода"]; "... "Грузинська мрія" – демократична Грузія...", "...Річниця "Революції троянд" у Грузії: тихий ювілей..." ["ВВС"].

Аргументативна функція передбачає переконання аудиторії в слухності тих чи інших поглядів: "...сумнівна стратегія Кремля...", "...щоб нейтралізувати грошовий аргумент..." ["Свобода"]; "...Арешт Фірташа: сигнал Кремлю та привід замислитись олігархам..." ["ВВС"].

Активаційна функція метафори передбачає її аналіз як засобу яскравої образності, що сприяє активації сприйняття адресата: "...кінець козачої вольниці...", "...данина шани українців своєму духовному батьку..."(про Андрія Шептицького), "...образ вічного пам'ятника з витягнутою в світле майбутнє рукою..." ["Свобода"]; "...те, що може розповісти ФБР український арештант, є для Володимира Путіна важливішим, ніж ситуація в Криму та українська криза..." ["ВВС"].

Образно-естетична функція передбачає використання метафоричного перенесення з метою надання мовленню більшої експресії: "...І це вже "друга ластівка", що сповіщає...", "...вітрила нових цивілізацій...", "...реставрація минулого...", "...кримська авантюра...", "...півострів невдачі...", "...перше дефіле російських військових вулицями кримських міст розставило крапки над І." ["Свобода"]; "...Політолог Олексій Гарань бачить у арешті пана Фірташа "привіт" Вашингтона російським олігархам..." ["ВВС"].

Інформативна функція метафори забезпечує відображення особливостей свідомості певного мовного соціуму, реалій дійсності: "...російський сон Ужгородського національного університету...", "...повзуча економіка", "...розтерзана країна...", "...самовбивча війна компроматів...", вже класична "...тіньова економіка..." ["Свобода"].

Підсумовуючи, хочемо відзначити, що метафоричні перенесення є надзвичайно поширеними у сучасних медіатекстах. Метафора у ЗМІ найчастіше виконує пізнавальну, гносеологічну, моделюючу, аргументативну, прагматичну, оцінну та інформативну функції. Метафоричне перенесення забезпечує актуалізацію фонових знань реципієнта, творить образність повідомлення, дозволяє осмислити новий об'єкт дослідження за допомогою аналогій.

Проаналізувавши мовне забезпечення україномовних європейських інтернет-ресурсів ВВС Україна та радіо "Свобода", хочемо відзначити, що їх відрізняє певна стриманість у подачі матеріалу, адже головною їх функцією є все ж інформативна, і лише подеколи, у матеріалах радіо "Свобода", зустрічаються аналітичні повідомлення, що увиразнюються метафорами в образно-естетичній та активаційній функції. Так, наприклад, автори медіатекстів сайту ВВС Україна використовують метафори у їх моделюючій та концептуальній функції, тобто спираються на певні загальновідомі події, факти, використовуючи конкретні імена, прізвища, географічні назви, що, безумовно, робить метафору більш зрозумілою та доступною для сприйняття. Журналісти радіо "Свобода" вдаються до експресивних, образних, завуальованих метафор, які використовують переважно в образно-естетичній, активаційній та номінативній функціях. Безперечно, така різниця зумовлена традиціями, які лежать в основі манери подачі інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Добросклонская Т. Г.* Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ // Т. Г. Добросклонская. – М. : Флинта, 2008. — 263 с.
2. *Опарина Е. О.* Концептуальная метафора и ее функции в языке. Автореф. дис. канд. филолог. наук. – М., 1990. – 24 с.
3. *Сметанина С. И.* Медиа-текст в системе культуры (динамические процессы в языке и стиле журналистики конца XX века) // С. И. Сметанина – Спб. : Издательство Михайлова В. А., 2002. – 383 с.
4. Теория метафоры : Сборник: Пер. с англ., фр., нем., исп., польск. яз. // Вступ и сост. Н. Д. Арутюновой; Общ. ред. Н. Д. Арутюновой и М. А. Журиной. – М. : Прогресс, 1990. – 512 с.
5. *Тупицына И. Н., Скороходова Е. Ю.* Природа метафоры и ее использование в современной российской прессе // И. Н. Тупицына, Е. Ю. Скороходова // Вестник Челябинского государственного университета. – 2009. – № 22 (160) : Филология. Искусствоведение. – Вып. 33. – С. 108–114.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ
Й УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

1. "BBC" (BBC Україна) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bbc.co.uk/ukrainian>.

2. "Свобода" (Радіо "Свобода") – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.radiosvoboda.org/>.

Стаття надійшла до редакції 27.04.15

А. Б. Слюсарчик, студ.
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, г. Киев

Метафора в україноязычних європейських інтернет-ресурсах

В статті на матеріалі україноязычних європейських інтернет-ресурсів BBC Україна і радіо "Свобода" розглядається метафора і її функціональна навантаження в медійному тексті. Аналізується природа метафорического переносу і його особливості в контексті СМІ як засвідчення впливу на масову аудиторію. Також в статті позначені характерні відміння в подачі матеріалу в залежності від мовної політики медіа-ресурса.

Ключевые слова: медиатекст, метафора, інтернет-ресурс, функція, вплив.

A. Sliusarchyk, Student
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

Metaphor in the Ukrainian language Internet-resources

The article deals with the metaphor and its functions within media-text using materials of the Ukrainian language Internet-resources BBC Ukraine and radio "Svoboda". The nature of a metaphor and its features in the context of Mass Media as a means of influence upon the masses are described in the article. Specific differences in introducing the material depending on the policy of the media resource are also shown.

Keywords: media-text, metaphor, Internet-resource, function, influence.

УДК 81'23: 159.964.225

А. И. Смолянская, асп.
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, г. Киев

**ТЕРАПЕВТИЧЕСКИЙ ТЕКСТ
В ИНТЕРНЕТ-ПРОСТРАНСТВЕ:
ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ И ВИДЫ**

Статья посвящена исследованию представленных в интернет-пространстве терапевтических текстов, размещенных в социальных сетях, блогах, на сайтах и форумах. Основными особенностями терапевтичес-